

JUS5501 høst 2018

Oppgave 1

Redegjør kort for begrunnelsen for prinsippet om fri bevisvurdering.

Oppgave 2

Straffeprosessloven § 292 annet ledd fastslår at bevis som er for hånden, som hovedregel bare kan nektes ført når beviset

- a. «gjelder forhold som er uten betydning for dommens innhold,
- b. gjelder forhold som allerede er tilstrekkelig bevist, eller
- c. åpenbart ikke har noen beviskraft»

Forklar med bruk av bevisteoretiske termer hva som skiller disse tre alternative grunnlagene for å avskjære bevis.

Oppgave 3

Redegjør kort for hva man i vitnepsykologien sikter til med ordene «suggestibilitet» og «feilattribusjon».

Oppgave 4

I Nes herredsretts dom av 22. juni 2001 (Orderud-saken) kan man lese følgende under overskriften «Generelt om rettens bevisvurdering»:

«Saken har reist flere problemer når det gjelder bevisvurderingen.

I atskillig grad må rettens vurderinger basere seg på vitneforklaringer. Ikke få av de sentrale vitner i saken er kriminelt belastet. Mange av disse vitnene tilhører samme miljø og kjenner hverandre. Dette åpner for at vitner kan forklare seg mer eller mindre usant for å søke å hjelpe eller også å skade noen av de tiltalte.

Saken har videre vært gjenstand for en mediaomtale uten sidestykke i norsk rettsliv. Under etterforskningen har vitneforklaringer i atskillig grad blitt kjent for allmennheten. Under hovedforhandlingen har de tiltaltes og vitners forklaringer blitt detaljert presentert i media. Dette har klarligvis gjort det vanskelig for en del vitner å skille mellom hva som er egne opplevelser og hva som er forhold de har hørt og lest om. Og dette skaper rimeligvis også en utstrakt mulighet for bevisst eller ubevisst å tilpasse forklaringer til hva som har kommet frem under saken. En rekke

vitner har forklart seg annerledes i retten enn overfor politiet. Et stykke på vei kan dette også forklares med at det har gått lang tid mellom det de har opplevd og hovedforhandlingen.

Dette gjør at retten har måttet være svært kritisk i forhold til de vitneforklaringer som er gitt. Samlet sett har slike forhold likevel ikke skapt reelle problemer når det gjelder den endelige bevisvurdering.

Saken er også problematisk når det gjelder de tiltaltes egne forklaringer.

Alle de tiltalte har satt seg selv i en noe vanskelig situasjon i forhold til å bli trodd. De har under etterforskningen valgt å slutte å forklare seg til politiet. At personer som hevder seg å være uskyldige ikke samarbeider med politiet, er generelt egnet til å svekke deres troverdighet, ikke minst i den grad de under hovedforhandlingen forklarer seg annerledes enn tidligere eller kommer med nye opplysninger. Hvilken vekt dette skal tillegges ved vurderingen av en forklarings troverdighet, må likevel vurderes konkret.

For Cs del gjelder det særlige forhold at bevisførselen har gitt et bilde av henne som en rusmisbruker som har blitt oppfattet som grenseløs, uærlig og løgnaktig. Dette er egnet til å gjøre det problematisk å skulle legge avgjørende vekt på hva hun har forklart. D er kriminell og har nær tilknytning til et kriminelt miljø, og også han har misbrukt narkotika. Dette kan gi grunnlag for atskillig skepsis med hensyn til hans troverdighet. Han har likevel i så måte gitt et inntrykk som er annerledes enn C.

For ekteparets del gjelder at det er på det rene at de tidligere har forklart seg usant i retten, i den sivile saken om gårdstvisten. Det er også bevisst benyttet dokumenter hvor underskrifter har vært forfalsket. Dette er ikke uten betydning for vurderingen av den enkeltes troverdighet.»

- a. Hva mener vi i faget rettslig bevisteori med uttrykket «erfaringssetning»?
- b. Identifiser og redegjør for noen av de erfaringssetninger som ligger til grunn for rettens vurderinger, slik de kommer til uttrykk i det siterte.

Oppgave 5

I Nes herredsretts dom i Orderud-saken kan man videre lese følgende under overskriften «Om etterforskningen»:

«Ekteparet A/Bs forsvarere har rettet sterk kritikk mot kvaliteten og innretningen av politiets etterforskning. Dette har blitt gjort til et relativt sentralt tema under bevisføringen og i prosedyrene. Det er fremhevet at et bilspor ikke ble sikret, at det burde ha vært foretatt stemmeprøver i tilknytning til det såkalte «180-sporet» (jf. nedenfor), at etterforskningen i forhold til Gs situasjon og telefoner mm er svært mangelfull og at det ikke er foretatt tilstrekkelige etterforskningsskritt i forhold til det kriminelle miljø i Osloområdet. Etterforskningen har – hevdes det – helt fra starten av uriktig vært ensidig innrettet mot ekteparet A/B. Særlig dette har gjort at ekteparet har funnet det nødvendig å engasjere privatetterforskere. Retten deler ikke dette synet.

Bortsett fra at det synes å kunne ha skjedd en kommunikasjonsmessig glipp i forhold til sikring av et bilspor, sitter retten etter hovedforhandlingen tilbake med det inntrykk at etterforskningen har vært lagt opp grundig og bredt. Det er nedlagt svært store etterforskningmessige ressurser, og det er foretatt over 300 vitneavhør og en lang rekke tekniske undersøkelser. At politiet på et tidlig tidspunkt rettet den sentrale oppmerksomhet mot forholdene i den nære familie, og da særlig gårdstvisten, var så vel erfaringsmessig som etter omstendighetene helt naturlig. Slik retten har oppfattet

etterforskningen har politiet likevel vært åpne for andre innfallsvinkler. Ønsker fra forsvarerne om ytterligere etterforskningsskritt synes å ha blitt etterkommet i det omfang som fremsto som naturlig. Det må også bemerkes at det arbeid de engasjerte privatetterforskere har utført, ikke har tilført retten bevis av betydning for avgjørelsen

Om etterforskningen skal for øvrig bemerkes at en ansatt ved Telenors opplysningstelefon «180-telefonen» har forklart at hun noen uker før drapene mottok en forespørsel etter telefonnummeret til G. Innringeren var en mann med østlandsdialekt. Innringeren var snakkesalig, og uttalte etter hvert at «det var trøbbel i den familien», og han benyttet nedsettende karakteristikk av G ved å omtale henne som «tisper», «merr» og lignende. Han spurte også bl.a. etter nummeret til F. Under samtalen uttalte han at han visste at G var hjemme i pinsen, og at han skulle drepe henne. Han uttalte at «Jeg tar alle tre, de har vært syke og har lidd nok». Politiet har nedlagt et meget omfattende arbeid for å forsøke å finne ut hvor det kan ha blitt ringt fra, men uten at dette slik retten ser det har ledet til noe som kan få betydning for avgjørelsen i saken.»

Forklar forsvarernes argumentasjon og rettens vurdering av bevismaterialet ut fra både et bevisteoretisk og et bevisrettslig perspektiv.